

Часопис / *Journal*

◇ ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ ◇
◇ *Economics of Agriculture* ◇

Основан 1954. године / *Established 1954*

Издавачи / *Publishers*

Друштво аграрних економиста СЦГ, Београд
The Society of Agricultural Economists of SCG
Институт за економику пољопривреде, Београд (Србија)
Institute of Agricultural Economics, Belgrade
Академија економских наука, Букурешт (Румунија)
Academy of Economic Studies, Bucharest (Romania)

Главни и одговорни уредник / *Editor in Chief*

Проф. др Милан Р. МИЛАНОВИЋ

Уређивачки одбор / *Editorial Board*

др Богдан БУЛАТОВИЋ	Prof. Đojo ARSENOVIĆ, Ph.D., Faculty of Agriculture, East Sarajevo, BiH
др Зорица ВАСИЉЕВИЋ	Prof. Ioan DAVIDOVICI, Ph.D., Institute for Agriculture Economy, Bucharest, Romania
др Бранислав ВЛАХОВИЋ	Tomaš DOUCHA, Ph. D., Research Institute of Agricultural Economics, Prague, Czech Republic
др Владимир ГРБИЋ	Prof. Margaret LOSEBY, Ph. D., Facolta di Agraria-Dipartimento DECOS, Viterbo, Italy
др Милан Р. МИЛАНОВИЋ	Prof. Mile PESHEVSKI, Ph. D., Faculty for Agricultural Science and Food, Skopje, Macedonia
др Радован ПЕЈАНОВИЋ	Eugenia SEROVA, Ph. D., Institute for Transition and Economy, Moscow, Russia
др Весна ПОПОВИЋ	Prof. Sandor SOMOGY, Ph.D., Faculty for Agricultural Science, Keszthely, Hungary
др Симо СТЕВАНОВИЋ	Prof. Jernej TURK, Ph.D., University of Maribor, Faculty of Agriculture, Slovenia
др Жаклина СТОЈАНОВИЋ	
др Данило ТОМИЋ	
др Драго ЦВИЈАНОВИЋ	
др Миладин ШЕВАРЛИЋ	

Лектор / *Lecturer*

Ана ПЕТРОВИЋ

Адреса уредништва / *Editorial office*

БЕОГРАД, Волгина 15; тел/факс (+381) 11/ 2781-183; Е-mail: iepbgdyu@eunet.yu
Belgrade, Volgina 15; tel/faks (+381) 11/ 2781-183; E-mail: iepbgdyu@eunet.yu

UDC 338.43:63

YU ISSN 0352-3462

ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ
ECONOMICS OF AGRICULTURE

54.

Београд, јануар-март, 2007. године
Belgrade, January-March, 2007

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ / *EDITORIAL COUNCIL*

мр Душан АНТОНИЋ	Агробанка, Београд
др Зоран БИНГУЛАЦ	Факултет за менаџмент, Ваљево
др Јелена БИРОВЉЕВ	Економски факултет, Суботица
др Бранислав ВЕСЕЛИНОВИЋ	Друштво аграрних економиста Војводине
др Снежана ЂЕКИЋ	Економски факултет, Ниш
др Драгић ЖИВКОВИЋ	Пољопривредни факултет, Београд
др Биљана ЗОРНИЋ	Агрономски факултет, Чачак
др Јонел СУБИЋ	Институт за економику пољопривреде, Београд
др Мирослав МАЛЕШЕВИЋ	Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад
др Петар МАРКОВИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Небојша НОВКОВИЋ	Пољопривредни факултет, Нови Сад
др Зоран ЊЕГОВАН	Економски институт, Београд
др Љубомир ПЕЈОВИЋ	Биотехнички институт, Подгорица
др Христивоје ПЕЈЧИЋ	Пољопривредни факултет, К. Митровица
др Перо ПЕТРОВИЋ	Институт за међународну политику и привреду, Београд
др Михајло РАДИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Вељко РАДОЈЕВИЋ	Међународна менаџерска академија, Нови Сад
Јеремија СИМИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Данило ТОМИЋ	Регионална Привредна комора, Нови Сад
др Радован ТОМИЋ	Виша пословна школа, Нови Сад
мр Олга ЧУРОВИЋ	Индустријско биље, Нови Сад

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СРС
број: 413-4577-02, од 17. јуна 1973. године, часопис је ослобођен
пореза на промет.

Тираж: 250 примерака

Штампа: DIS PUBLIC, Београд

Белешке / Notes

**ЕКОНОМИКА
ПОЉОПРИВРЕДЕ**

САДРЖАЈ

Данило Томић и сарадници ИНТЕЛЕКТУАЛНИ КАПИТАЛ И ОДРЖИВА КОНКУРЕНТНОСТ У АГРОПРИВРЕДИ СРБИЈЕ	7
Небојша Новковић ПОДСТИЦАЊЕ УНАПРЕЂЕЊА АГРОБИЗНИСА И ЗАПОСЛЕНОСТИ У РУРАЛНИМ СРЕДИНАМА	15
Живојин Петровић и сарадници РАЗВОЈ ЛОКАЛНЕ САВЕТОДАВНЕ СЛУЖБЕ И ЗАПОШЉАВАЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ СТРУЧЊАКА	25
Срђан Шљукић ЗЕМЉОРАДНИЧКО ЗАДРУГАРСТВО И РУРАЛНИ РАЗВОЈ	41
Јелена Несторов-Бизоњ ЗАПОШЉАВАЊЕ У ЗАДРУГАРСТВУ-СПРЕЧАВАЊЕ ОДЛИВА МЛАДИХ КАДРОВА ИЗ РУРАЛНИХ ПОДРУЧЈА	53
Драго Цвијановић и сарадници ЗАПОШЉАВАЊЕ У РУРАЛНИМ ПОДРУЧЈИМА СРБИЈЕ - ЧИНИЛАЦ ПОВЕЋАЊА ПРОИЗВОДЊЕ И ИЗВОЗА ХРАНЕ	61
Петар Секулић и сарадници ПЛОДНОСТ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПОВРШИНА НА ПРИВАТНОМ СЕКТОРУ У ВОЈВОДИНИ	73
Данило Томић и сарадници ОДРЖИВА ПОЉОПРИВРЕДА – ОСНОВА РУРАЛНОГ РАЗВОЈА: ЕВРОПСКА ИСКУСТВА	85
Бранко Михаиловић и сарадници ЕКОЛОШКИ МЕНАџМЕНТ КОНСАЛТИНГ И ЗАШТИТА СРЕДИНЕ	91
Зоран Симоновић, Драго Цвијановић КОРИШЋЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА У ДРЖАВНОЈ СВОЈИНИ ПРЕМА НОВОМ ЗАКОНУ	101
ПРИКАЗ КЊИГЕ (В. Поповић, Б. Катић)	109

strana za reklamu

**ECONOMICS
OF AGRICULTURE**

CONTENT

Danilo Tomić at all INTELLECTUAL CAPITAL AND SUSTANABLE THE COMPETITION'S AGROBUSINESS IN REPUBLIC OF SERBIA	7
Nebojša Novković CONDITIONS AND POSSIBILITIES FOR INCREASNG THE AGRIBUSINESS IN RURAL AREAS	15
Živojin Petrović at all DEVELOPMENT OF LOCAL AGRICULTURAL EXTENSION SERVICE AND EMPLOYMENT OF AGRUCULTURAL EXPERTS	25
Srđan Šljukić AGRICULTURAL COOPERATIVES AND RURAL DEVELOPMENT	41
Jelena Nestorov-Bizonj ZAPOŠLJAVANJE U ZADRUGARSTVU-SPREČAVANJE ODLIVA MLADIH KADROVA IZ RURALNIH PODRUČJA	53
Drago Cvijanović at all EMPLOYMENT POSSIBILITIES IN RURAL AREAS OF SERBIA- THE FACTOR OF PRODUCTION INCREMENT AND FOOD EXPORT	61
Petar Sekulić at all SOIL FERTILITY OF AGRICULTURE LAND ON PRIVATE-OWNED SECTOR IN VOJVODINA	73
Danilo Tomić at all SUSTANAIBLE AGRICULTURE – AS A BASE OF RURAL DEVELOPMENT: EUROPEAN EXPIRENCE	85
Branko Mihailović at all THE ECOLOGICAL MANAGEMENT CONSULTANCY AND ENVIROMENTAL PROTECTION	91
Zoran Simonović, Drago Cvijanović KORIŠĆENJE POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA U DRŽAVNOJ SVOJINI PREMA NOVOM ZAKONU	101
BOOK REVIEW	109

ИНТЕЛЕКТУАЛНИ КАПИТАЛ И ОДРЖИВА КОНКУРЕНТНОСТ У АГРОПРИВРЕДИ СРБИЈЕ

Др Данило Томић¹, е-mail: dtomic@rpkns.co.yu
Мр Бисерка Комненић²,
Драган Лукач¹, дипл. ецц.

¹ Регионална привредна комора, Нови Сад,

² Виша пословна школа, Нови Сад

Резиме: У овом раду аутори наглашавају да конкурентска предност агропривреде Србије у односу на међународно окружење није у квантитету ресурса, роба и услуга, већ у њиховом квалитету. Због тога, подизање квалитета знања на виши ниво је императив 21-ог века. Исто мора бити уграђено у производ и услугу чиме се подиже њихов квалитет. Аутори се баве питањем: да ли је потенцијал интелектуалног капитала друштвено игнорисан нудећи одговоре и препоруке.

Кључне речи: знање, квалитет, конкурентност

INTELLECTUAL CAPITAL AND SUSTANABLE THE COMPETITION'S AGROBUSINESS IN REPUBLIC OF SERBIA

D. Tomić¹,
Biserka Komnenić²,
D. Lukač¹

¹ Regional Chamber of Economy, Novi Sad, Serbia, serbia

² Bussines scool, Novi Sad, Serbia

Summary. In this article, the authors have emphasize that competative advantage, of agrobusiness in Serbia, compared to international environment is not in its quantity but in quality. According to that, growing of knowledge quality on the higher level is imperative of 21th century, as well as build in goods and service which increase their quality.

Key words: Knowledge, quality, competition.

ПОДСТИЦАЊЕ УНАПРЕЂЕЊА АГРОБИЗНИСА И ЗАПОСЛЕНОСТИ У РУРАЛНИМ СРЕДИНАМА

Др Небојша Новковић¹, редовни професор, e-mail: nesann@polj.ns.ac.yu

¹Пољопривредни факултет, Нови Сад

Абстракт: У раду је спроведена анализа кретања запошљавања у пољопривреди и прерађивачкој индустрији Војводине. Посебно су анализирана кретања запослености на сељачким газдинствима, а посебно у пољопривредним предузећима. Према пописима становништва из 1991. и 2002. године, број активног пољопривредног становништва смањен је за 16,10% (са 149.583 на 125.506), а удео активног пољопривредног становништва у укупном активном за 20,35%. Број запослених радника у пољопривредним предузећима у Војводини смањен је са 46.238 у 2001, на 41.399 у 2004, односно на 35.989 (стање на дан 31.03.2006). Могућности заустављања ових негативних токова у пољопривреди налазе се у следећем: Интензивирању пољопривредне производње (наводњавању, развоју повртарства, сточарства, воћарства и виноградарства) и развоју малих и средњих предузећа у агробизнису. У оба случаја неопходно је створити одговарајуће услове и подстицајне мере за њихов развој. У првом случају, за развој пољопривреде у Војводини неопходно је: развити прехрамбену индустрију (повећати тржиште); стимулисати изградњу и коришћење система за наводњавање; стимулисати инвестирање у рурална подручја; уредити земљишни фонд (комасација). Сем наведених мера, за развој агробизниса у руралним подручјима Војводине неопходно је и: уредити инфраструктуру (путеви, водовод, канализација, телекомуникационе везе); развити институције за развој малог бизниса; спроводити перманентну едукацију; пореском политиком и политиком запошљавања фаворизовати развој малих и средњих предузећа у руралним срединама. Савремена пољопривредна производња је мултифункционална, што значи да се пољопривредни ресурси не корисне за производњу хране, већ и за друге намене (производњу енергије, лековито биље, лов, риболов, туризам итд.)

Кључне речи: развој, агробизнис, запошљавање

CONDITIONS AND POSSIBILITIES FOR INCREASNG THE AGRIBUSINESS IN RURAL AREAS

Nebojsa Novkovic ¹, Ph.D.

¹ Faculty of Agriculture, Novi Sad

Abstrakt. In this paper, the movement of employs in Vojvodina agriculture and food industry was analysed. The negative trends in employment can be stoped by devlop of agriculture and food industry. Posibilities for deveelopment are: Intensfication of agricultural production to the "ecology acceptable" level, and development of S.M.E.

Conditions and mesures for that are:

- Development of infrasructure,
- Regulation of land fond (especiali state land),

- Development of institution of S.M.E. in a rural areas.
- Permnently education, and
- Multy-functionaly usage of agricultura resources.

Key words: development, agribusiness, emplyment

РАЗВОЈ ЛОКАЛНЕ САВЕТОДАВНЕ СЛУЖБЕ И ЗАПОШЉАВАЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ СТРУЧЊАКА

Др Живојин Петровић¹, доцент, e-mail: zpetrovic@polj.ns.ac.yu

Марица Миладиновић¹, истраживач-приправник,

Марина Новаков¹, истраживач-приправник

¹ Департаман за економику пољопривреде и социологије села, Пољопривредни факултет, Нови Сад

Сажетак: Пољопривредно саветодавство је један од најважнијих чинилаца од кога зависи модернизација војвођанске пољопривреде и села. Нажалост, саветодавство у Војводини није развијено у односу на потребе војвођанских сељака/фармера. У Војводини сада делује 13 пољопривредних станица и само 82 стручњака чији је примарни задатак саветодавствени рад. Проблем се може релативно успешно превазићи стварањем локалне саветодавне службе од пољопривредних стручњака који су остали /или ће остати/ без посла, као и оних који до сада нису били запослени. Локална саветодавна служба била би у систему садашњих пољопривредних станица и њихових програма саветодавног рада.

Кључне речи: пољопривредно саветодавство, локална саветодавна служба, програм запошљавања пољопривредних стручњака у локалној саветодавној служби.

DEVELOPMENT OF LOCAL AGRICULTURAL EXTENSION SERVICE AND EMPLOYMENT OF AGRUCULTURAL EXPERTS

Zivojin Petrovic¹, Ph.D.assistant professor

Marica Miladinovic¹, researcher

Marina Novakov¹, researcher

¹Department for economics of agriculture and rural sociology Faculty of Agriculture, Novi Sad

Abstract. Agricultural extension is one of the most important aspects on which modernization of agriculture and rural areas in Vojvodina depend. Unfortunately, in relation to the farmer's needs, extension in Vojvodina is not developed enough. In Vojvodina, currently operate 13 agricultural stations and only 82 experts whose primary goal is to provide extension. Problem could be relatively successfully solved by creating local extension service consisting of agricultural experts who have lost /or will lose/ their jobs and those who were unemployed until now. Local extension service would be part of current system of agricultural stations and their extension programs.

Key words: agricultural extension, local extension service, employment program for agricultural experts in local extension service.

ЗЕМЉОРАДНИЧКО ЗАДРУГАРСТВО И РУРАЛНИ РАЗВОЈ

Др Срђан Шљукић¹, доцент, e-mail: ssljukic@yahoo.com; sljuka@eunet.yu

¹ Филозофски факултет у Новом Саду

Резиме: У овом раду аутор најпре разобличава још увек присутне и бројне предрасуде о задругарству. Извор ових предрасуда јесте историјски период у којем је држава под своју потпуну контролу ставила задружни покрет, чиме га је компромитовала и умногоме уназирила. Задруга, рачунајући и земљорадничку задругу, јесте установа модерног друштва, чијом организацијом друштвени актери настоје да повећају своју своју моћ на тржишту. Пољопривредне задруге веома су присутне међу фармерима у САД и земљама Европске уније. Свако друштво настоји да повећа своју моћ, која се, између осталог, показује и као количина ресурса којима одређено друштво располаже. Ти се ресурси могу назвати и економским, социјалним и културним капиталом. Земљорадничке задруге могу се посматрати као полуга руралног развоја, тј. једна од установа путем којих се у одређеном подручју може повећати економски, социјални и културни капитал. Утицај земљорадничких задруга на запошљавање у руралним областима очитује се у подстицају за самозапошљавање (бављење пољопривредом уз чланство у организацији – задрузи) и у могућем повећању броја индустријских радника (инвестирање задружних средстава у нове индустријске капацитете).

Кључне речи: земљорадничке задруге, рурални развој, модерно друштво, капитал, запошљавање.

AGRICULTURAL COOPERATIVES AND RURAL DEVELOPMENT

Srdan Šljukić¹

¹ Faculty of Philosophy, Novi Sad

Summary. In this paper the author firstly talks about numerous prejudices that still exist about cooperatives. The source of these prejudices is the historical period in which the state fully controlled cooperative movement, compromising and impeding it. A cooperative, including an agricultural cooperative, is an institution of a modern society, by which social actor are trying to increase their power at the market. Agricultural cooperatives exist among farmers both the in the USA and in the EU. Each society has been trying to increase its power, which can be seen, besides other forms, as a quantity of resources that a society possesses. These resources can be called economic, cultural and social capital. Agricultural cooperatives represent a lever of rural development, i.e. one of the institutions that can be used to increase economic, cultural and social capital in an area. The influence of agricultural cooperatives to employment has two forms: first, they stimulate self-employment (those who want to engage themselves in agricultural production know they can join or establish an organization); second, when agricultural cooperatives invest in industrial plants, the demand for hired labor increases.

Key words: agricultural cooperatives, rural development, modern society, capital, employment.

ЗАПОШЉАВАЊЕ У ЗАДРУГАРСТВУ-СПРЕЧАВАЊЕ ОДЛИВА МЛАДИХ КАДРОВА ИЗ РУРАЛНИХ ПОДРУЧЈА

Мр Јелена Несторов-Бизоњ¹, e-mail: jelenazsv@nsl.sbb.co.yu

¹Задружни савез Војводине, Нови Сад

Апстракт: Могућности за запошљавање у земљорадничком задругарству постоје, и то посебно за квалификовану радну снагу. У сваком војвођанском насељу постоји најмање једна задруга, при чему већина њих има потребе за запошљавањем стручних и младих људи. Нажалост, већини задруга недостају финансијска средства за повећање запослености, те је за ову сврху неопходна финансијска и свака друга подршка надлежних државних органа. Повећање запослености у земљорадничким задругама допринело би постизању бољих резултата задруга, њиховој већој конкурентности, као и побољшању животног стандарда у руралним срединама због смањења незапослености.

Кључне речи: земљорадничке задруге, запосленост, руралне средине.

POSSIBILITIES FOR EMPLOYMENT IN AGRICULTURAL COOPERATIVES

Jelena Nestorov-Bizonj¹, m.a.

¹Cooperative Union of Vojvodina, Novi Sad

Summary. Possibilities for employment in agricultural cooperatives exists, speciali for skilled labour. There are at least one cooperatives in every village, whereby most of them need to employ skilled and young labour. Regrettably, most of cooperatives have insufficient finansial resourses for increasing employment, and need patronage and every support from state authority for this intention. Increase of employment in agricultural cooperatives would help cooperatives achieve better results, become more competitive, and improve the living standard in rural areas because of decrease of unemployment.

Key words: agricultural cooperatives, employment, rural regions

ЗАПОШЉАВАЊЕ У РУРАЛНИМ ПОДРУЧЈИМА СРБИЈЕ - ЧИНИЛАЦ ПОВЕЋАЊА ПРОИЗВОДЊЕ И ИЗВОЗА ХРАНЕ

Др Драго Цвијановић¹, научни саветник, e-mail: drago_c@mail.iep.bg.ac.rs
Др Бранислав Влаховић², редовни професор,
Душан Милић², редовни професор

¹ Институт за економику пољопривреде, e-mail: office@mail.iep.bg.ac.rs

² Пољопривредни факултет, Нови Сад

Абстракт: Ресурси који се налазе у руралним срединама Србије, као што су: стамбени објекти, задружни домови и други неискоришћени сеоски објекти, производни објекти за пољопривредну и друге производње, бање које још увек нису у функцији или су делимично у функцији, планине, реке, објекти за разноврсну туристичку понуду, културно-историјски објекти и здрава природна околина, представљају веома значајан и специфични потенцијал за будући развој и запошљавање. Овај рад је покушај сагледавања могућег запошљавања у руралним подручјима Србије у функцији повећања производње и извоза хране, како кроз директни извоз пољопривредно-прехрамбених производа, тако и кроз развој свих облика туризма и то са акцентом на стране госте. Са развојем туризма у руралним подручјима се оставарује значајни девизни прилив, како кроз потрошњу хране у туристичким објектима, тако и кроз повећани промета трговине, интезивнији саобраћај, активирање домаће радиности и др., а све то у функцији већег запошљавања. Да би се ова хипотеза и потврдила неопходно је урадити Пројекат који би показао реалне могућности запошљавања у руралним срединама Србије. Аутори ових редова предлажу садржај Пројекта који би дао одговор о могућности запошљавања у руралним подручјима Србије.

Кључне речи: запошљавање, развој, извоз, туризам, пројекат

EMPLOYMENT POSSIBILITIES IN RURAL AREAS OF SERBIA-THE FACTOR OF PRODUCTION INCREMENT AND FOOD EXPORT

Drago Cvijanović¹, Ph.D.,
Branislav Vlahović², Ph.D.,
Dušan Milić², Ph.D.

¹ Institute of economics, Belgrade

² Faculty of Agriculture, Novi Sad

Abstract. The resources which are situated in rural areas of Serbia, like as: housing structure, cooperative movement halls and other unused rural objects, production objects for agricultural and other aspects of production, health resorts (spa centers), which are not yet, or are just partly functionable, mountains, rivers, various touristic objects, cultur-historical objects and healthy environment represent very significant and specific potential for further development and employment. This paperwork is an attempt of

possible employment in serbian rural areas perception, with a view to production increment and food export, as through direct export of agricultural-nutritive products, so through the development of all tourism aspects with accentuation on foreign guests. Along with rural areas tourism development comes to actualization of significant export earnings, as throughout the food consumption in touristic objects, as well as throughout increased trade turnover, more intensive traffic, activation of cottage industry etc., and all in function to increase employment. To vindicate this hypothesis, there is necessary to make a Project which would show some practically employment possibilities in rural areas of Serbia. The authors of this work suggest the Project context, which could give answers about employment possibilities in serbian rural areas.

Key words: employment, development, export, tourism, project

ПЛОДНОСТ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПОВРШИНА НА ПРИВАТНОМ СЕКТОРУ У ВОЈВОДИНИ

Проф. др Петар Секулић¹, научни саветник,
Мр Игор Курјачки², асистент,
Мр Јовица Васин¹, истраживач сарадник, e-mail: vasin@ifvcns.ns.ac.yu
Мр Срђан Шеремешкић², асистент,

¹ Научни институт за ратарство и повртарство, Нови Сад

Сажетак: Систем контроле плодности земљишта и употребе ђубрива (у даљем тексту Систем) са научног аспекта заснован је 1980. године, а законски је заживео 1985. године. Систем обухвата контролу, евиденцију и праћење свих параметара који одређују плодност земљишта и дејство ђубрива, као и мере за остваривање високе и стабилне производње, доброг квалитета, уз економичност и заштиту животне средине – биосфере уопште. У току протеклих 18 година због економске кризе Систем није спровођен у довољној мери у пољопривредној пракси. У току 2002.-2006. године спроведена је акција бесплатног анализирања земљишта у Војводини на приватном власништву. Иницијатори и организатори су били Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство и Научни институт за ратарство и повртарство, као водећа научна установа из области пољопривреде у земљи. Резултати акције показују пуну оправданост на даљем раду оживљавања Система.

Кључне речи: Систем контроле плодности земљишта, Војводина, приватан сектор.

SOIL FERTILITY OF AGRICULTURE LAND ON PRIVATE OWNED SECTOR IN VOJVODINA

Sekulić, P.¹,
Kurjački, I.²,
Vasin, J.¹,
Šeremešić, S.²

¹ Institute of Field and Vegetable Crops, Novi Sad

² Faculty of Agriculture, Institute of Field and Vegetable Crops, Novi Sad

Abstract. Scientific basis of the Soil Fertility and Fertilizer Use Control System (in further text, 'the System') was established in 1980 and it was legislated in 1985. The System encompasses the control of all factors that determine soil fertility and fertilizer action, i.e., how soil affects the growth, development and yield of crops and which measures must be undertaken to ensure high, stable and economic yields and adequate protection of the biosphere. Because of the economic crisis that pestered the country over last 18 years and the recent war devastations, the System was not fully exploited. During 2002-2006, a campaign was launched to conduct soil analyses in the private sector free of charge. The campaign was organized by the Secretariat of Agriculture of the Vojvodina Province and the Institute of Field and Vegetable Crops. The latter is the country's leading scientific establishment in the field of agriculture. The public response to the campaign fully justifies future intentions to reinstate the System.

Key words: Soil Fertility and Fertilizer Use Control System, the Vojvodina Province, private sector

ОДРЖИВА ПОЉОПРИВРЕДА – ОСНОВА РУРАЛНОГ РАЗВОЈА: ЕВРОПСКА ИСКУСТВА

Др Данило Томић¹, e-mail: dtomic@rpkns.co.yu

Др Весна Поповић²,

Мр Мирјана Шуљманац-Шећеров³

¹ Регионална привредна комора, Нови Сад,

² Институт за економику пољопривреде, Београд,

³ ПСЗ, Нови Сад

Резиме: У овом раду аутори указују на међузависност одрживог и руралног развоја на глобалном нивоу. Посебно указују на динамичан привредни раст, раст броја становника на планети у периоду 1900 – 2050. године, као и на неминовност привредног раста и развоја, с једне стране и раубовања природних ресурса, с друге стране. Истичу, да су одржива пољопривреда и рурални развој перспективе европске, а у оквиру ње и српске пољопривреде.

Кључне речи: одрживост, село, развој, ресурси

SUSTANAIBLE AGRICULTURE – AS A BASE OF RURAL DEVELOPMENT: EUROPEAN EXPIRIENCE

Danilo Tomic¹,

Vesna Popovic²,

Mirjana Suljmanac-Secerov³

¹ Institute of economics, Belgrade

² Regional Chamber of Economy, Novi Sad, Serbia

³ PSZ, Novi Sad

Abstract. In this paper authors are pointig on inetrrrelation between Sustanaible and Rural Development at the Global level. They are pointig especially on dynamical economic growth, growth of World population in the period 1900 – 2050, and necessity of economical growth and development, from one side and utilization natural resources, from other side. Authors emphasizes too, that sustainable agriculture and rural development are perspectives of European and Serbian Agriculture.

Key words: Sustainable, Village, Development, Resources.

ЕКОЛОШКИ МЕНАЏМЕНТ КОНСАЛТИНГ И ЗАШТИТА СРЕДИНЕ

Мр Бранко Михаиловић¹, истраживач сарадник
Мр Весна Параушић¹, истраживач сарадник,
Др Владана Хамовић¹, научни саветник,

¹ Институт за економику пољопривреде, Београд

Резиме: Домаћа предузећа су годинама своје функционисање базирала на нетржишним принципима. То је довело до све већег заостајања домаће у односу на тржишне економије. Конкуренција и пословни успех мотивисали су предузећа у Србији да примењују принципе тржишног пословања. Консалтинг је један од значајних фактора ефикасне алокације ресурса предузећа и унапређења пословне праксе. Као модел учења и развоја менаџерских способности и вештина омогућава решавање пословних проблема и побољшање пословних перформанси предузећа. Нове методе инвестиционог одлучивања захтевају успостављање везе између економских, социјалних и еколошких критеријума алокације ресурса. Помоћу консалтинга који уважава ситуациони приступ у раду може се постићи баланс између економске ефикасности, друштвено одговорног пословања и стандарда органске производње.

Кључне речи: пословне перформансе, стандарди, одрживи развој, консалтинг, консултантска услуга.

THE ECOLOGICAL MANAGEMENT CONSULTANCY AND ENVIRONMENTAL PROTECTION

Branko Miahilović¹, m.a.,
Vesna Paraušić¹, m.a.,
Vladana Hamović¹, Ph.D.

¹ Institute of Agriculture Economics, Belgrade, Serbia

Abstract. The way of doing business in domestic firms has been based on the nonmarket principles for a long time. It has created growing imbalance between domestic and market economy. The competition and business success have motivated the firms in Serbia to apply the principles of market economy. Consultancy is one of the most important factors of effective location of company resources and improving business practice. As learning and development model of manager's abilities and skills enables solving problems of business and improving business performance of company. New investment methods of decision making require establishing relation between criteria location of economics, socials and ecologicals factors. Consultancy that respects situation approach in practice can gain balance of economic efficiency, social responsible work and organic production standards.

Key words: business performances, standards, sustainable development, consultancy, consulting service.

КОРИШЋЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА У ДРЖАВНОЈ СВОЈИНИ ПРЕМА НОВОМ ЗАКОНУ

Mr Зоран Симоновић¹,
Др Драго Цвијановић¹

¹ Институт за економику пољопривреде – Београд,

Апстракт: Аутори у овом раду говоре о коришћењу пољопривредног земљишта у државној својини према новом Закону о пољопривредном земљишту. Закон даје нова решења о начину издавања у закуп пољопривредног земљишта у државној својини. Ова решења су изазвала и неке од примедби које се односе првенствена на начин давања у закуп пољопривредног земљишта у државној својини. На крају рада дају се нека од искустава земаља у окружењу у првом реду Мађарске, Словеније и Хрватске по питању давања у закуп пољопривредног земљишта у државној својини.

Кључне речи: коришћење пољопривредног земљишта, државна својина, закуп